

O R B I V M PLANETARVM TERRAM COMPLECTENTIVM SCENOGRAPHIA.

Veterum
Opinio.

Hac Sceno-
graphia est
figura adum-
brata.

Solidarum
Sphaerarum
Ordo.

Quæstiones
de Cælo &
Mundo.

Quid Cæ-
lum?

VETERUM PHILOSOPHORUM Major pars, & cum primis *Aristoteles*, & *Ptolemaeus*, ac hos sequuti *Peripatetici*, & *Alphon-
sini*, alique recentiores nonnulli, dogmata *Aristoteles*, & *Peripateti-
corum* certissima statuunt, credi-
dere, Superlunarem Mundum sive
Cælum, aut *Æthereas* regiones ex
pluribus Orbibus seu Sphaeris, iisdemque solidis, & ada-
mantis instar duris, quarum majores in se minores com-
prehendant, constare, stellisque sicut clavos parietis navis,
aut alicujus alius rei mobilis infixas, & impactas, ab iisdem
circumvehi, & circumvolvi. Hæc Opinio, ut quasi ad
oculum demonstrari, & ostendi posset, Scenographica pro-
jectione Effigiei Præsentis delineatio Sphaeras illas adum-
brat, & in conspectum deducit, non tamen eâ proportio-
ne, quâ inter se distare Astronomi, non usque quaque in
ejus certitudine designandâ concordēs, illas commemoran-
t. Nimia enim spatii, quod ad hanc delineationem ad-
hibendum erat, angustia curiosam & exactam ejusmodi
dispositionem, debita proportionis rationem habituram,
non admittit, crassa duntaxat adumbratione concauerunt
illud Sphaerarum illarum realium Opus conspectui rudiorum
& imperitorum offerri jubens.

In hæc igitur Effigie Terrenum Globum in medio Uni-
verso omnibus fulcris & retinaculis liberum versari, atque
mundus centri obire cernis. Eam cingit Orbis Lunaris con-
cavitate suâ Sphaericâ Terrestrem Sphaeram intuens, &
Mercurialis Orbis supra se constituti concavitatem conve-
xitare suâ aspiciens. Huic proxima est Mercurii Sphaera,
inter Lunam & Veneris Orbem interposita, atque sicut Lu-
naris Sphaera suum Planetam sibi impactum unâ secum cir-
cumvehit, Mercurium Planetam sibi infixum circumdu-
cit. Sequitur Veneris Sphaera cum Planeta suo, inter Solari
Orbem superiorem, & Mercurialem inferiorem inter-
cedens. Solis medium inter Planetas locum tenentis Cir-
culus Sphaericus infra se Veneris, & supra se Martis Sphae-
ram habet; Hæc verò Solari superior, & Jovialis inferior
hujus ambitu iterum clauditur, quæ ipsa Saturni Sphaerâ
superiorem inter Erronum Circulos Sphaericos locum obri-
nente cingitur. Omnes autem Firmamenti Zodiacum con-
tinentis Sphaera circuitu suo coëctet, supra quam Ordine
succedunt ceteræ Sphaeræ, seu Cœli, ut Crystallinum
unum, & alterum, primum Mobile, & Cælum Emphy-
reum infinitum, ob spatii nimis angustii defectum hic non
expressi, sed facili intellectu iis, qui ex his adumbratis cæ-
teras Sphaeras imaginari possunt.

Harum solidarum & durarum Sphaerarum, ut Veteres
eas esse judicant, occasione haud parvi momenti qua-
stiones se examini subiciunt, ut & in genere de Mundo ipso
quas stricte perscrutemur, quantum quidem operis & in-
finitum nostri ratio patitur. Etenim prolixæ sunt & variae de
Cælo & Mundo disquisitiones, in quarum indagatione
& decisione plures summo labore defudarunt summâ ope-
ritentes, ut veritatis compotes facti de his rebus certi quid
concluderent, cum tamen in ipsis nondum perfectè cogni-
tis adhuc, & ob maximam à nobis distantiam cogniti diffi-
cillimis, nihil aliud, nisi conjecturarum farraginem conse-
quuti sint. Unde & nobis tantum arrogare non conamur,
ut certas harum questionum solutiones, atque eas perfec-
tas, polliceri audeamus, aliorum sententias recensendis
tantummodo hic acquiescimus, & ea allaturi, ex quibus noscitur
unicuique liceat, quid alii conieciendo statuerint. Cœli
autem nomiae, quod alias significationibus diversis pol-

lens, ob Homonymiam suam diversimodè intelligi potest,
fabricam illam vastam significamus, quæ Solem, Lunam,
& reliqua astra tam errantia, quam fixa continens, & Su-
perlunaris Mundus audiens Sublunarem, sive quatuor Ele-
menta meditullio suo inclusâ complectitur. Mundi appella-
tio totum Universum Creatum, atque ita tam Superlu-
narem, quam Sublunarem ejusdem partem, cunctaque
Corpora Magna, ut astra omnia, sive fixa sint, sive Curvis
suis errent, ac reliqua quatuor elementa, cum iis, quæ com-
prehendunt, denotare solet. De Mundo igitur variae &
multiplices apud Physicos reperiuntur disputationes, &
velitationes, quarum haud paucae affirmativæ & negativæ
conclusiones probabiliter asserere argumento sunt, nihil certi
de ipsis statui posse. In Superficie Terrenâ constitutis nobis,
nec ea quæ supra nos sunt, nec ea, quæ infra nos ver-
santur, innoverunt, idcirco penitus ignorantibus, quomodo
cum Terræ intimis visceribus comparatum sit, aut sese
Corpora illa superiora habeant. Quæ omnia triplici modo
ad cognitionem nostram cum pervenire possint, nimirum
aut sensibili sensuum exteriorum perceptione, aut mentis
ratiocinatione internâ, aut merâ revelatione Divinâ, fa-
cile videmus & perspicimus, quid de illarum rerum cogni-
tione nostrâ, & de solutionibus questionum nostram co-
gnitionem fugientium statuere debeamus. Quantum sen-
suali perveftigatione nostrâ in rerum à sensibus nostris re-
morissimarum indagatione hæcenus præstiterimus, patet
ex infinitis dubitationibus, quibus nostrâ, de quâ tanto
fastu gloriamur, scientia, seu potius opinionum merarum
cumulus irretitus tenetur. Mentis nostræ corruptæ & de-
pravatæ ratiocinationes, sensuum incertorum sequentes
ductum, ex effectis sibi incognitis ad axiomatum & con-
clusionum fabricationes progrediuntur, ac cum ductori-
bus suis in errorum labyrintho hærent. Divinæ revelatio-
nes admodum raræ iis solummodo contingunt, qui à ter-
renis & caducis rebus mentem avocant Spiritus Sancti in-
citamentis subiciunt, quorum cum numerus exiguis in-
veniatur, contingat etiam necesse est, ut paucissimi tan-
torum myfteriorum cognitionem consequantur. Sed ad ipsas
questiones accedimus.

Quæritur primò an Mundus sit perfectus, an imperfectus?
Diverfo respectu de ipso utrumque affirmari posse videtur.
Quatenus enim Dei opus esse ex *Sacris Literis* constat, quis
ullius imperfectionis Divina Manu factum Opus arguere
audebit? cum ipse *Moses Deuteronom. 32. v. 4. Dei, di-
cat, Perfecta sunt Opera, & Genes. 1. Viderique Deus cuncta,
quæ fecerat, & erant valde bona, & cap. 2. Complevisque
Deus die septimo opus suum, quod fecerat.* Perfectionis hujus
argumenta plurima afferunt Philosophi, ex cæteris causis,
finali puta, materiali, & formali petita; Cum primis verò
Aristoteles 1. de Cælo variis eandem ex causâ materiali de-
monstrationibus asserit. Ortæ hinc questiones, An Mun-
dus sit genitus an ingenuus? & Utrum sit æternus? de qui-
bus Tres Antiquorum Philosophorum sunt sententia; ab
Aristotele lib. 1. de Cælo enarratæ, & refutatæ. I. Poëta
quidam Theologi dicti, quod Fabularum involutris res
divinas texerint, Mundum quidem ab aliquo genitum in
tempore opinati sunt, nihilominus tamen indissolubilem,
& in omnem æternitatem duraturum, quibus *Plato* assen-
sum præbuit. II. Mundum & genitum, & corruptibilem,
non minus quàm aliâ generatâ & compositâ, & corrupti,
& post corruptionem non reverti, aliorum opinio fuit.
Hinc *Democritum* fortuito Atomorum concursu eundem
constari, & iis dissolutis rursus corrumpi arbitratus est.
III. Fuerunt qui vicissitudine in æternum durante Mun-
dum alternis vicibus generari & corrumpi statuerunt, inter
quos

Mundus?

Quomodo
ignota ad
cognitio-
nem no-
stram per-
veniant.

An Mundus
sit perfectus
an imperfectus?

An Mundus
sit genitus
an ingenuus,
an æternus?